

آبونمان : سنه لکي [24 نسخه]

تورکيا ايچون 2 بچق، خار ج ايچون 3 بچق، اعلا کاغذ ليسي 5 ليرادر.

اداره خانه سي :

جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

يکرمي اوچنجي سنه

نومرو ۲۴۹ - ۱ نيسان ۹۲۸

abonnement pour un an

350 Piastres

Edition spéciale. 500 prs.

Adresse :

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIII ème ANNÉE

1 Avril 1928 No. 249

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحی مجموعہ

[*] تاريخچه مادی و غير مادی قوتلار

محرری : دو قنور کورستان لوبور

طاش کومورندن علمک اورتايه چيقاردینی اعجاز انکیز قوته باغلیدر . بونکله برابر اوندن يالکزی یکی مدینتک بتون عنصرلری دکل ، مستقیل محاربه لرده ، اک محتشم پاتختلری، آنی اولارق، محو ایدیه بيله جاک قدرنده تخریب واسطه لری ده چیقدی .

کومور معدنلرینه یا خود اوناك همتاثریری اولان پتروله مالک اولان ملتیر ، يالکزی بو کیفیت سایه سنده ، اقتصادی و سیاسی عظیم بر فائقیته صاحب اولور .

انکلتیره، طاش کوموری سایه سنده در، که دکز لره و بناء علیه جهانک تجارتنه حاکم اولاییلدی . آلمانیا یی اک یوکسک مرشبه رفاه و ثروته چیقاران، بعضاً، تکرار اولوندینی کیی، 1870 موفقیات عسکریه سی دکل اراضیسی اوزه رنده یکی کومور معدنلرینک کشفیدر . طاش کوری آلمان قدرت صنایع سنک منشائی اولدی . کره ارضک هر طرفنده تجاری « ه که مویا » ده یعنی [تجاری فائقیته وحا کمیتده] انکلتیره نکرینه کچمه یی، آلمانلرک آرزو ایتمه لرینه مساعد اولان عامل، طاش کوموری اولدی . بو طلب وادعادن بر جهان حربینک چیقماسی لایه ایدی . نزاعک منشأثرینی ایضاح ایچون درمیان ایدیلان دیگر سبیلر تالیدرلر .

قوللانی شیلیق نقطه نظرندن پترولك طاش کوموری اوزه رینه عظیم بر رجحانی واردر ، فقط استحصالی

انسانلری سوق واداره ایدن حس لر و احتراصلر آرزو دیکشیدی ، فقط قوملر کندیلرینی مختلف استقامتله توجیه ایدن تأثیرلرک متوالیاً منقادی اولدی .

بتون ادوار تاریخیه سی انسان سنده انسانه رهبرلک ایتش اولان حسی و سری الجاره « لابور اتوار » لردن چیقان یکی قوتلر منضم اولدی . بو قوتلر مدینتلری دیکشیدردی . بر عصردن داها آرزو بر مدت ظرفنده بو قوتلرک بعضیلری : بخار واز جمله الکتریک، اقوامک حیاتی اوزه رینه ، بتون متقدم دورلرک تعاقبی انسان سنده معروض بولونولان مؤثرلرک تأثیراتی مجموعندن داها درین تأثیرلر اجرا ایتدی .

بو یارایجی یکی قوتلر ، اوزون اوزادییه تدقیق و تبیی فائده لی اولمایا جاق درجه ده معلوم اولدیغندن یکی کشفلردن يالکزی برینک ، یعنی طاش کومورندن چیقما . ریلان محرك قوتلرک ملتلرک اجتماعی حیاتلرینی ناصل دیکشیدر مش اولدیغنی و حکومتلرک آرزو و اراده لرینه ناصل حکم ایتدیکنی خاطر لاتماق کافیدر .

جهانک سیاسی حیاتی، قسماً، انجا ق بر عصر قادار بر زمان اول، ماداً اهمیتسز بر ماده کیی کورولن عاطل

[*] Dr. G. Le Bon ك اك تازه ازی اولوب دیلزه ترجمه ایتكده اولدیغمز (جهانک انكشاف حاضری) عنوانی كتابدن .

يارايجی رولی پک عظیم اولان مادی قوتلرک ياننده،
حيات اقوامک بعضی دورلرنده تأثيری پک بیوک و حتی
متفوق اولمش اولان غیر مادی قوتلر بولونور .

لابوراتوارلردن چیقان باهر ونا قابل اعتراض
حقیقتلرک کشفنه رغماً، دنیا دینی یاخود سیاسی اعتقادلر
شکلنده تظاهری ایدن و اعتراض کوتورمنز حقیقتلر عد
اولونان بر سورو سری قوتلرله اداره اولونماقده دوام
ایدیور . بو قوتلر (تاریخ) ک مبدألرندن بری، اقوامی
اداره ایتمکده در ویا لکنز شکللری دیکشمشدر .
Jupiter دن Buddha یه و حضرت محمدک اللهه قادار
بیوک مدنیتلرک تملی تشکیل ایدن الوهیتلر، شکوهرلرینک
صولدیغنی یاخود نابود اولدیغنی کورمشلردر . فقط
بونلرک یرینه، سیاسی ویا اجتماعی موهمه لر قائم اولمش در
وبونلره، قدیم الهلرک اقتدارلرینه مشابه سحرانکیز بر اقتدار
عطف اولونماقده در .

* *

اقوامک وافندیلرینک روحنه حاکم اولمایه دوام ایدن
«میسیتیزم»ک، باشقا یرده اکثریا خطر لاتدیغ و جهله،
تعریفی قولایدنر . الهلره ، عقیده لره یاخود دستورلره ،
فوق الطبیعه بر اقتدار عطف ایتمک دن متحصصلر . دینی
بر اعتقادک معتقدی اولان بر انسان ، بر میستیک ، بر
سری در . (قارل مارکس) ک یهودی - جرمن
[Judéo - Germanique] انجیلنک تطبیقیله دنیانک
جنت کسلیله جکمه قانع اولان قومونیست دخی عینی
درجده میستیک در ، [سری در ، متصوف در]

سری بر قوتک تحت حکمنده بولونان انسانک قوتی
عظیم اولور . ایمانک مظفر اولماسنک فوقنده هیچ بر
شی کورمه دیکسندن ، بو ایمانی قبول ایتدیرمک ایچون
ثروتی، حیاتی، هپ فدا ایدر .

سری ایمان، ساحه ادراک استیلا ایتدیکی وقت، هیچ
بر دلیل اوکا تأثیر ایده من . آنا محبتی بیله اونک اوکنده
سرفرو ایدر . «بانی» لک مذهبک ایرانده انتشار
ایتدیکی هنوز یکی بردورده، ایمانلرندن وازکجه میه ترجیحاً
قادینلر، جو جوقلرینی کندی اللریله جلاده کتیریور ،
بونلرک پارچه پارچه ایدیلدیکنی چیلغین بر سرورله

محدود قالماقده در . بوسبیلله بویله قیمتدار برمایعک منبعلرینی
الده ایتمک ایچون جهد و غیرته اقوامک یکدیگرینه رقابت
ومسابقه ایتدکلرینی کوریور .

طاش کوموری و یترول انکلتزنه ک جهانی سیاستی
تعین ایتدیرمشدر . زراعتسنز صنایع ملکیتی اولان انکلتزه ،
ارزاقی خارجدن کتیرمه یه مجبوردر . بو ارزاقک ائمانی
دارالصناعه لرنده اعمال اولونان امتعه ایله تأدیه اولونور .
اخراجاتک توقفی ، چوق کچمه دن عمله ایشسزلکفی
تولید ایتمک لاددر .

اقوامک حیات سیاسیسندنه قوای محرکه رولنک هر
کون آرتدیغنی کوسته رن مثاللرک چوقدر . محرک
قوتلرک رولی یالکنز اوروپاده دکل ، بلکه اقصادی
جهانه قادار هر یرده کندیسینی حس ایتدیرمکده در .
بو کون کومورسنز اولان و آسریقانک هر زمان کندیسینه
کومور ویره جکسندن پک امین بولونمایان ژاپونیانک
بولشه ویک روسیا ایله مذاکره بولونماسی سیریا کومور
معدنلرینی کندی منفعتنه اولاراق ایشله ته بیلیمک امیدله در .

عامی کشفلرک ، سیاسی حیات اقوامده اوینسادینی عظیم
رول، دیگر کشفلرک اورته یه فیرلاناچاغی تقلباتی شیمیدین
حس ایتدیریور . انسانلرک شرائط حیاتیه سی تماماً
دیکشیدیره جک اولان بین الذرات Intra-atomique
«نه نه رژی» نک سربست قیلینماسی [Libération ی]
کیفیتندن صرف نظر ، دینیه بیلیرک طبیعت ، بر کون
ضبط اولوناناچاغی شهه سنز اولان حرارت شمس کیی هنوز
استعمال ایدیله مش قوتلری احتوا ایتمکده در .

خابلی زمان اول انتشار ایتمش اولان بر اثرده ،
استهلاک ایتدیکی کومورک آنجاچ عشیرینی استعمال ایدن
بخار ما کنه لرینک ، استقبالک موزه لرنده تحف بر شی
اولاراق شهر ایدیله جک باربار بر آلت اولدیغنی
سویله مشدم .

معدنلرک قعرنده کی کومور دن ، الکتریک شکلنده
جیقاریلان قوه محرکه نک ساده قابولرله اوزاقلره سوق
اولونابیله جکی شیمیدین کورونیور .

* *

بنی اقناع ایتک ایچون، Bergson، برماصه نك اوزه رینه ییغیلی «دیکسیونەر» لری المه طو توشسدور یوردی . بن او فکدرده دکلدم . چونکه فرانسه انقلابی Révolution Française اوزه رینه او کونلرده بر کتاب یازمشدم . بو معظم فاجعه ده «مستیسیم» ك تمامآغال، تماماً متفوق رولنی بو کتابده کوسته ریوردم .

شبهه سز کیمسه نك قناعتی ، ایمانی دیکشدرمه دم، فقط ، بو کون امینم ، که محاورلرله مباحثه ده داهاز یاده موفقیت قازانیرم . بر دارالمعلمین مأذونی اولان M. Guillaum طرفدن (تاریخک یکی بر فلسفه سی Une Nouvelle Philosophie de l'Histoire عنوانیه یازیلان کو چوک بر کتاب اخیراً ، بو ادعایک بر اثباتی تشکیل ایتدی . بو کزیده دارالفنونلی ایچون ، تاریخده «مستیسیم» ك رولنک بیلیمه سی (سه نپول) St Paul سی (شام) یولنده تنور ایدن هدایت نوزی کیی اولدی . [یعنی اونا بو بیلکی رهبر و ماحی تردد اولدی .

(فرانسه) ده فیکرلر آنجاق دارالفنون دن کج دیکدن صو کره مظفر اولدیفندن، مستیسیم، اسکی ویکی پر لته قده تاثیر ، قریباً ، کلاسیک بر حقیقت اولاجاق وعقلی Rationnelle دینلن و هیچ برشی ایضاح ایتمین تفسیرلرک رینه قائم بولوناجاق در . [*]

فعلاً مستیسیم تاریخه حاکمه (نیل) ساحلرندن (عائر) قیدلرینه قدار ، مستیسیم، دنیایی، شبهه سز خیل فقط بونکله برابر بیوک مدیتلره استقامت ویره جک درجه ده ذی قدرت الهی وارقلر Etres ایله طولوردی . زمانزده ، شخصی الهلر، سحر افکین قدرتله مالک و روحلری کذاک اسیر و منقاد ایتیه هسته دسری دستورلره ترك موقع ایتدیلر .

* *

[*] بو کون «مستیک» کله سی بتون رسمی نطقله کبرمشدر . بونی، باش وکیلک بر نطقنده ایکی دفعه قید ایتدم . سوسیالیست جمهوریت فرقه سنک سه ن Seine فهدره سیونی حضورنده M. Painlevé بر نطق ایراد ایتدی . بونطقده مستیسیم حکم و تأثیری متعدد دفعه لر شوصورتله در میان اولوندی : «برفرقه بر پروگرام یاپدینی وقت بو پروگرامک ایچنه «مستیک» دوکله ، پروگراملرک «مستیک» ی ترك اولونورسه » الخ .

کورویورلردی . (روسیا) ده، مستیسیم لرینک حکم و تأثیری آلتنده، قادین وارکک مذهبدا شلری المدهش برصورتده قوللرینی باجقلرینی کسدرن مذهبار حالا موجوددر و عینی مملکتده پیغمبرلرک، یوزلرجه ارکک و قادینلری کندیلرله برابر آنش آتیلاراق ، دیری دیری یاباراق اوله یه اقناع ایده بیلدیکلری زمان دن بز هنوز چوق اوزا فلاشمش دکلز .

«بولشهویزم» ك قوتی ده ، اعتقادلرینی مظفر قیلماق ایچون دنیایی بر باد و تخریب ایتیه حاضر بر مقدار قاعلره مالک بولونماسنده در .

* *

سری [مستیک] بر ایمان ناصل دوغار ، ناصل بویور ، ناصل ثلور ؟ تکرار موضوع بحث ایتمه لزوم قالمایاجق درجه ده ، کتابلرمده بو مسئله یی تدقیق ایتشمدر . يك مجمل بر طرزده دنیله بیلیر، که (تاریخ) ده «مستیسیم» ك ثباتی ، انسانک ، لایحظی عدایدیلن عالی قوتلره ، حیانتک سوق و اداره سی ، تفویض ایتک احتیاج معندن نشأت ایدر . [*]

بو احتیاج او قدار مبرمدر، که بر قوم معبودلرینی غائب ایدر ایتز همان بونلرک رینه باشقلرینی قویماه چالیشیر . بو کون سوسیالیزم ، قدیم الوهیتلره عطف اولونان سری شوکته مالک بولونماقده در .

* *

«مستیسیم» ك بورولی؛ تاریخده اوزون مدت طاینمادی و بو کون استعمالی آرتماقده اولان Mysticisme کله سی ده ، بوندن همان همان اون بش سنه قدار اول دینی بر معناده مستعملدی . بر کون Bergson له برابر Emile Ollivier نك هونده بولوندیغمز صیره ده Mysique کله سنک حقیقی معناسی اوزه رینه اوزون بر مناقشه ده بولوندوق . بولنه نك یالکز دینی بر معناسی اولاییله جکسه

[*] بزم بر شاعرمن دنیانک هر طرفنده و هیچ ملتده آز چوق فرق و تفاوتله حاکم اولان بو حالت ذهنیه یی شوبله جه توصیه وترن ایتشدرد :

حقه تفویض امورات ؛ نه الم چک نه کدر : کلیر البته ظهوره نه ایسه حکم قدر .

ویرمیه مستعد دیگر ئیده آلر کشف ایتیه چالیشیورلر.

* *

اقوامی سوق واداره ایدن سری مؤثرلر یانه حسی مؤثرلری یعنی سیرتی، تعبیر معروفیله، حرکات و سکیناتی سوق واداره ایدن او حسیات و احتراصات معظم «غام»ی، [یعنی حسیات و احتراصات مجموع معظمی] قویمالیدر. سری قوتلر کیی، بونلر مقاومتسوز ظن اولونابیلن عقلی قوتلری اکثریا تحت حکملرینه آلیرلر. بو کتابک بر جوق یرنده، دنیایی شیمدییه قدار سوق واداره ایتنر و شبهه سز دهاواوزون مدت سوق واداره ایده جک اولان سری تأثیرلر قارشیننده عقلک رولنک ته قدار ضعیف اولدینگی کوسته ره جکز. ترجمه ع. ص.

شیمدییه قدار سری بر ایمانک دیگر سری بر ایمان «غیری رقیبی یولونماق ممکن دکلدی، شیمدی ایش بو مرکزده دکلر. اجداد مزجه مجهول اولان فرمانفرما ایجابات اقتصادیه، میسیسیزمک مختلف شکللری قارشینده دیکیلیور.

فقط یکی اقتصادی قوتلرک شوکتی نه اولورسه اولسون بوکون، دون اولدینگی، کبی و، بلکه ده یارین اولاجانی کبی، اقوام، حیاتلرینه استقامت ویرمک ایچون سری بر «ئیده آل» ه محتاج اولاجاقلر در. اقوامک، سوسیالیزم، قومونیزم و وهم وخیال Illusionک اک فنا شکللرینه توجه ایتهلرینک باشایجه سبی، شودر، که روحلرینک استناد ایتدیکي ئیده آلری ضایع ایتدیکلرندن مفکره لرینه و روحلرینه استقامت

ماضی قورقوسی

— دیمک که تاریخی تزییناتی تدریس ایتنهک علیهنده. سکز ۱۰۱.

— نوهت اولیه .. چونکه بو چوققلر اوتزیناتک طبیعی محیطی اولان تاریخنده یاشایاجق دکلردر. بوکونکی جمعیتک ایچنده یاشایاجقلردر. او حالدده بوکونکی جمعیتک ذوقه آشیلا ناجقاردر ..

— فقط ماضی نک بو شاه اثرلریله مشغول اولمق لازم دکل ۱۰۱.

— البت لازم، یالکیز عمومی تربیه ویرمکه مکلف اولان مکتبلرده. بلکه صنعت و اختصاص مکتبلرنده ..

— غریب شی! بر یاندن «معاصر چوققلرک ذوقی یکی حیاته آشیلانسین» دیورسکز. بر یاندن «صنعتکارلرک ذوقی ماضییه آشیلانسین» دیورسکز!.

— یا کلس آکلایش! .. بن «چوققلرک ذوقی

یکی حیاته آشیلانسین دیمک ایسته دم. فقط «صنعتکارلرک ذوقی ماضییه آشیلانسین!» دیدم ۱۰۱ ساده جه «ماضی نک اثرلریله صنعتکارلر مشغول اولسونلر» دیمک ایسته دم.

یکرمنجی عصرک ایلک تورک مکتبلرنده چوققلره تزیینات رسملری اوکره مک ایسته ین کنج مربییه شو توصیه ده بولونیوردم:

— ایلک اورتا مکتبلرده تزیینات درسلری ویرمک ایسته دپکسکز زمان سزی دوشوندره جک اولان سؤالردن بری ده شو اولاجقدر:

«عجبا بو تزیینات موضوعلری هانکی دورک، هانکی اسلوبک موضوعلریدر؟ ..» شبهه سز بو سؤاله صریح بر جواب ویرمک مجبوریتنده سکز. بونک ایچون رسم تدریس سانک عمومی مکتبلرده کی تربیوی غایه سینی دوشونمک کافیدر. شویله که معاصر تورک چوققلری معاصر تورک جمعیتک ایچنده یاشامایه حاضر لانا جقاردر. معاصر تزیینات درسلری ده چوققلرک ذوقی معاصر جمعیه حاضر لامقله مکلفدر.

اولیه ایسه معاصر تورک کنجلرنده کی بو تدریسات واسطه سی آنجق معاصر تزیینات موضوعلری اولان تاریخی اسلوبلرک ونوعلرک تدریسی عمومی مکتبلرده موضوع بحث اولاماز.